

SETMANARI POPULAR

Sortirà 'ls dissabtes.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: PAU DE LA ENSENYANSA, 1, 1.ER, 2.^A

Número sol 5 céntims.

Preu de subscripció: 3 pessetas al any.

Benemérita de la protectora.

LO MON AL REVÉS

Quan eram petits una de les coses que 'ns divertia més, eran les histories de les auques de redolins.

Quiua riquesa qu'era tenirne un plech ben gros, y quin erguy d'ensenyarne de noves als que no 'n tenian tantes! Y quina enveja quan ne veyam una de curiosa que 'n tenia algun bordegás d'estudi, y que nosaltres no l'haviam vista may!

Jo os asseguro que hi ha moltes histories que no las he sabudes de cap més manera que per les auques de redolins; pero si tinch de parlar francament no eran pas les auques d'histories les que més m'agradavan.

Aquellas aventuras, vida y fin del enano don Crispin; la tuna del estudiant Borrascas que ab lo barret de cresta de gayrell y la capa arremangada corria fent entremeliaduras per aquells carrers de Cervera; y sobre tot l'auca del mon al revés, aqueixas sí que m' enamoravan.

Y m' va costar de tenir l'auca del mon al revés! Veya que 'ls altres noys la tenian y jo no hi havia manera d'arreglarla. Prou vegades l'hauria comprada si hagués tingut un quarto que valia, quan la veyà darrera dels vidres d'una botiga escarransida que era la que m'proveia. Pero sempre dava la casualitat que quan tenia 'l quarto, a n' aquella botiga l'havian acabada. Quins farts de plorar m'havia fet fer.

Ja n'havia arreglat alguns redolins que havia guanyat en aquell joch de ferlos girar de cara del pilot en que 'ls hi posavam al revés, picant ab la mà al seu sobre. Havia arreglat aquell redolí que á la vora d'un riu 'ls peixos pescavan als homes; aquell altre en que un cavall á dalt del cotxe tirava les regnes y xurriacava al tronch d'un parell d'homes que 'l menavan y d'altres per l'istil.

Pero l'arribar á tenir tota l'auca... lo que m'va costar.

Are m' penso que ja no corra l'auca del mon al revés. És á dir, no corra entre la canalla; que 'ls homes grans nos entretenim á ferla.

Y sino miren aquells tilburis que corren per aqueixos passeigs en que un senyó ab sombrero de copa y levita y guants té las regnes y mena 'l cotxe, y á detrás sense fer res, no més estantse tiessos, hi van asseguts los criats. A mí m'fan l'efecte del mon al revés, perque m' sembla que alló fa cara de senyors que passejan als seus criats en cotxe.

Oh! y aquella renglera d'homes que 's posan á la vora de mar, sobre tot los dies de festa, ab lo fil á la mà á veure si algun peixot que may arriba, mossega l'am enganxat per l'esquer? Se n'hi están d'hores y hores, y may veuréu que traguen res, com no siga algun dia alguna borrarxera de cap agafada á n' aquell sol que á l'istiu estavella. Talment se pot dir que 'ls peixos desde dins de l'ayga 'ls pescan á n' aquells homes.

Son los dos redolins que avans vos deya, una mica, mica modificats.

Y si anavam á veure; no 'n trobariam pas poch ni gayres més de redolins de l'auca del mon al revés.

Mireu; l'altre dia vaig llegir que á un poble de Filipines, lo governador va manar que totes les músiques sortissen al carrer, y, au, cop de platets y bombo y cornetins y xeremies.

Quina festa tan grossa debían fer! pensaréu vosaltres. També m'ho havia pensat jo; pero cá! no hi enteném res d'aqueixes coses.

Aquell pet de música saben per qué era? Perque hi havia hagut un terremoto que casi havia fet net del poble, hi havia esquerdat la terra y tot ho havia malmés de mala manera.

Veusaquí que la gent plorava y gemegava y cridava, com á vosaltres y á mí os semblará molt com cal que la gent gemegués quan ha rebut.

Pero 'l governador; que no senyor, que aixó era un escándol, y que quant á la gent se 'ls aterra la casa y se 'ls pert la cullita, han de

riure si os plau ó per forsa. Y veusaquí que enjega totes les músiques; y no hi ha remey, que s'ha de riure tant si voleu com si no voleu.

Jo m' penso que axó podria passar per un redolí de l'auca del mon al revés; pero casi no ho goso dir, perque com ne trobaria tants per l'estil, me fa por que aviat me dirian que só jó que só fet al revés.

Y si no, escolteu. Per donar la rahó á n' aquell governador de les Filipinas, ab poch dies de diferencia va sortir un mestre de música, me penso que era á Russia, que l'hi va semblar que perque la seva orquesta fés tot l'efecte. y perque 's vegés bé que la música fá tornar mans fins á les fieres, era menester que se sentissen entre mitx dels fagots alguns crits esgarri-fosos, y quina que te 'n fá; agafa la seva dona y l'escanya, y després agafa quatre canalles que tenia y també 'ls escanya. Y música y fora.

Avuy se posan per mestres de minyons los que no saben confegir y cansats d'estudiar penjan los llibres á la figuera.

Un bon home que anys enderrera dava lli-sions á un poble un xich lluny d'aquí, y que hi havia posat cabells blanchs ensenyant les basseroles, va ensopegar á un dexeble tan burro, que no hi havia modo de ferli entrar res al cervell. Y es clar, lo mestre s'enfadava y l'estudiant també, y de vegades plovián clusques.

Un dia, l'estudiant se 'n va anar á trobar al mestre y li diqué que 's dexava d'estudiar.

—Y que fareu vos? Li va respondre.

—Pensava posarme per mestre.

—Y que ensenyareu vos, si no sabeu res?

Are s'entent d'un altre modo. La primera condició per ensenyar es no saber res. Y aquí teniu aquexa colla de mestres y de mestrachs que 's posan á ensenyar fent diaris que no di-huen res ó dihen boricadas.

Es clar que se 'n podria fer un bon redolí de l'auca del mon al revés que are s'estila. Posaríam com á mestre ab la palmeta á un ase, y 'ls homes hi anirían á estudi perque 'ls ensenyés les basseroles y després totes aqueixes altres coses tan sábies que are corren pel mon.

Cada día creix l'auca, y s'omple de redolins.

No n'hi hauria poch per les dones, rediantre!

Totes aqueixes que van á estudi y á l'Universitat, y que volen ser metjesses y apotecariesses y que volen ensenyar, y totes les que predican y fan guerra y volen ser capitanes dels treballadors en vaga, *amigo*, si 'n donarían de redolins per l'auca!

A casa seva la quitxalla plorant y gemegant mitx á l'encunillada, bruts y ab mals modos, hi ha d'arribar lo pare y mocarlos y fer alguns apedassats á la roba, cús que cús, fins que la dona torna de las feynes de fora de casa. Y no hi ha més, si l'home vol menjar alguna cosa calenta, ha d'encendre 'l foch y arriamarhi 'l tupí y fer bullir quatre trossos de pá per fer un plat de sopes.

Mentres tant les dones cap á fer les feynasses grosses. Elles si son metjesses han de anar á visitar, si son enginyeres cap á adressar camins, y fins un dia ó altre les jutgesses anirán á fer sentencies.

Encare que per axó no s'ha de caminar gayre, perque ja casi bé hi som.

Y si no, repareuho; quan se tracta de veure quina pena se li ha de posar á un home que ha fet una mort, ó á un lladre, ó á un altre criminal, y s'ha de veure de quina manera se farà cantar á n' ell y á n' el testimoni, perque surti ben clara la cosa, saben á qui hi fan anar? A sabatés, ó sastres. ó fustés, y altres homes de casa seva que 'n perden feyna del ofici, y á n' alló que 'ls fican no 'n fan res de bó.

Encare 'n queda feyna, encare. Ja 'n farém més un altre dia de redolins de l'auca del mon al revés.

JO RAY.

SANFAINA

Un nou atentat á la llibertat es lo decret referent á las Diputacions Provincials que s'acava de publicar.

L'ingerencia absorbent y centralisadora de l'Estat vol acabar ab lo resto de las pocas franquicias que guiavan als pobles de legislacion y costums que s'havian fet per ells perque ells eran los que las havian d'observar.

No es estrany per lo tant que la rojor de la vergonya surti á la cara devant de aquesta nova intrusió del poder Central. Si á la Diputació de Madrid hi havian abusos enhorabona que 's corregisin, com més corrompuda está una societat, més te de menester un amo que la governi, pero volguer aplicar la mateixa mida á la nostra Corporació Provincial, modelo de probitat en l'Administració y de fidelitat envers l'Estat, es cosa que s'ocorra sols á governants ineptes ó impotents per castigar com se deu los *chanchullos* comesos per determinadas personalitats.

Tenim ja als *burots* ó guardas de Consums ab un nou trajo.

No diuen si es per pagar aquesta innovació que s'ha aumentat en 100,000 pessetas lo cupo de consums ab que te de contribuir la nostra provincia, y encara sens parlar d'un nou impost sobre 'l ví y l'alcohol.

Y vagin venint nous uniformes, cascos y gorras.

Aixó de *gorras* no s'aplica al viatge dels dignes representants del nostre Municipi á Madrid. Convé fer aquesta salvedat. Las rivalitats que hi havian entre ells per anar á la Cort no s'inspirava en los móvils comuns que alguns suposavan. Sino per l'emulació que tots sentían pel bé general de la ciutat. Además dels asuntos que tenen de tractar allí y que ja son coneguts de tothom, sabem que tenen de resoldres además qüestions de vida ó de mort per alguns *interressats*.

Ara que s'acosta 'l temps de las cireras se tracta de saber qui las ramenará á Casa la Ciutat.

També 's decidirá si además de las faixas que ja portan en l'actualitat usarán sabre los nostres idils, per si convingués pegar algún *sablazo* á n' alguna cosa.

Se fixarán d'un modo definitiu é irrevocable las funcions dels municipals. Los *Sanchez* se distribuirán probablement entre totas las Companyas d'Omnibus y tranvias que diariament s'embasteixen perque los pacífichs transeunts atropellats no puguin queixarse quan rebin per alló de que no 's pot resistir á l'*Autoritat*.

Los *Gimenez* continuarán servint d'escolta á tota clase de carretons y 'ls *Péreses* com lo seu nom ja ho indica s'estarán *pelant la pava* ab las minyonas per neutralisar l'influencia de l'element militar, que fins ara havia estat lo privilegiat d'aquellas Venus pera apagar ab las sevas dolços las furias del guerrero mars.

Per fi l'última secció dels *Gonzalez* s'ocuparà de fer observar á totas las altres seccions del honorable cós las Ordenanzas municipals, presentant ausili als vehins que ho sollicitan, sent servicials ab lo públich, com deu tot lo que cobra ab lo que 'l paga, parlant lo llenguatge que la bona educació y la cultura del poble exigeix, ab una paraula es probable que s'*acunyi* un motllo que gran falta fa perque la policia urbana de Barcelona 's trovi á la altura que requereix la categoria de la nostra ciutat. De continuar ab las deficiencias d'avuy fora de temer que no tingués ascendent mes que per guardar los micos del Parque ó 'ls aucells de la pajarrera.

Antiguament s'estranyavan de que un sabi anés á peu.

Avuy la verdadera ignorancia está en anar á caball ab las ditxosas competencias de las companyas de carruatjes que prenen cada día la Rambla per l'Hipódromo.

Es de desitjar que s'hi posi d'una vegada lo degut correctiu, sigan las que sigan las reco-

manacions de que disfrutan. Caygui 'l que caygui!

Un calendari especial no 's permet pronosticar un hivern molt fret.

La gent aixís ho deu comprendre, quan ja alisti 's prepara per la neu de l'hivern patinant de lo *lindo*. Lo mal está no més que 'n lo perill de relliscar segons lo lloch ahont se fá aquest exercici y hi han relliscadas que poden costar caras.

Pues. Senyor l'honor de la *truepa* de Cuenca ha quedat mal parat! Lo desafío tingut entre un oficial d'aquell regiment y 'l director de *El Imparcial* ha vingut á demostrar que un paísá maneja millor lo sabre que un *melitar*. Es llástima que per probar una veritat tan trista s'acudís á un terreno tan poch propici per reivindicar l'honra, com es la torre d'un Sabater, que per lo vist es l'empressari d'aquest nou género de plassa de toros, tota vegada que allí venen reproduhintse aquests espectacles que 'ns transportan á mil anys enrera, quan 'l que pegaba més fort era 'l que tenia rahó. Per aixó no valia la pena de náixer á fi de sigle. De tant més que á Leipzig en un desafío entre un estudiant y un oficial, l'oficial n' ha sortit ferit.

Aixó si que no fá guerrero.

Es com l'atropello de que ha estat víctima lo candidat á diputat Sr. Inclan pel president de la Junta del Cens de Oviedo: ¿Ho es una repelició enfadosa? Impossible sembla que s'hi dediqui ni una ratlla!

Pero á cambi d'aqueixas duas notícias vellas aquí van duas altras de novas:

La primera: Un jove que ha estat secuestrat per ferlo casar ab una noya. Fins ara eran los *galants* que robavan á las *donzellas*.

Ha nascut á Portugal.

La segona: La publicació d'una obra escrita per una negrita de 26 anys; es la primera escritora de la rassa que fins ara estava renyida ab la ploma.

Un diari de Málaga fá notar que un dels dias passats cumplian 305 anys que duravan las obras del *moll*, d'aquell port.

Pero allí de segur que no s'hi deuen haver gastat tants quartos com el d'aquí que bé necessitaria una bona apretadeta.

Los francesos espantats per la veu d'en Ravachol han fet una entrada triunfal á la Sarah Bernhardt.

Ben mirats tots dos son dos actors trágichs, tan dura l'efecte d'un drama de l'un com de l'altre.

Lo novelista Dumas diuhen' qu' es tan aficionat als quartos. Ho ha vingut á demostrar la venta de varios quadros de la seva galería, la major part regalats, y qu' ara ha venut ab gran profit. D'un l' hin varen pagar 40,000 franchs d'un altre 19,000 y d'un qu' havia comprat per 15,000, l' ha venut ara per 60,000. 'S veu que enten á fer negoci y que no es tan després com los héroes de las sevas novelas.

En los moments que LA BARRETINA s' está tirant, se celebra á Londres el *meeting* federal de las donas, ab assistencia de 700 delegadas que representan á 75,000 adheridas. Totas han votat porque 's concedeixi el dret electoral á las donas.

¿Qui deu fregar 'ls plats mentres celebran sessió aquestas ciudanas? Pero, no deuen tenir aquest treball; 'ls plats no deu tenir necessitat de ser rentats, porque pocas vegadas lo dinar estará segurament á punt. ¡Es clar si ellas son fora de casa ¿quí te d' escumar l' olla?

ESCAROLA LITERARIA

LO MEU DEBUT

Si s'hi empenyan bé 'ls hi hauré de contar. ¿May dirían á qui 'm comparaba... modestia apart? Tan descalabrat ne vaig sortir del meu estreno que 'm vá venir á la memoria aquell famós del héroe manxego, y que 'm dispensi 'l Senyor Cervantes. Ara potser vostés ja están impacients per saber de que m' estrenaba jo; y ¿de qué havia de ser, homes de Deu, sino de la fal-lera d'embrutar paper?

Res; tothom té una seva.

Ara veurán com vá ser... ¡Ay, Senyor, com venen las cosas!...

Visitaba jo en certa época més de lo que á la serietat dels meus estudis convenia la redacció d'un paperot que vegetaba parásit d'una farmacia; qual farmacia tenia una rebotiga fosca que lo mateix servia pera arreglar qualsevol potiuga quan algún eperduat compareixia ab sa recepta, com de centre de direcció y redacció y lloch ahont se forjava lo llamp de la «indignació popular que en apretadas columnas sortia tots los dias al carrer en *El Crisol de los Emancipados*», tal era l'estrambótich títol del diariot. Com vostés poden véurer aixó de «grosol» eran encara ressabis de química del apotecari y director tot en una pessa; home que prometia molt, segons lo meu entendre de alashoras. Venían los meus tractes ab éll d'unas conferencias que m'havia donat per ajudarme á tirar del feixuch programa de física del Institut. Després no se com vá ser que un dia me 'l trobo periodista fet y tret. ¿Qué 's pensan quíns *fondos feya*? Tenían sempre un cert ayre tan magestuós, ab pinzelladas y tochs d'un efecte y d'una sonoritat que... vaja... per més que per una orella m'entraban y per altre m'eixían, no deixavan ab tot de ferme unas á modo de pessigolias en lo meu sistema nerviós, llavors bastant impresionable.

Després de mas visitas á aquella rebotiga tornava jo á casa ab tals temptacions al cap y tal formigor als dits, que 'm convidavan á trencar lo glas y rompre d'una vegada á escriure...

Es clar; vá venir un dia que ho vaig provar. Pero y l'assumpto? No es pas res l'embolich! Al voler concretar sobre 'l paper una ó varias de las ideas... (Ideas? .. bé, alguna cosa n'havém de dir) que 'm giravoltavan pel cervell, com que ni de nom coneixia las fonts ahont anar á beure pera nudrirme del assumpto y resoldre la qüestió, sentia que poch á poch m'anava faltant lo terreno sota 'ls peus y enfilántsem l'assumpto cap als núvols y... tururut!... al cap y á la fi res d'aprofitable, res de prácticich

Bé prou sentia per dintre de vegadas una veu que 'm deya: «pero home, no sigas gat, estudia y deixat de romansos;» pero cá!; la fal-lera, la malehida fal-lera podia més, y las visitas á la rebotiga continuaban y... alala! alala!... colp d'esguerrar borradors que morían avans de néixer.

Velsiaquí que al cap de vall, job sortí me semblá trobar un assumpto que ni pintat per lo «Crisol;» y quan lo vaig tenir ben bé en net, tan redonet, ab un sumari y tot, fins m'en vaig mitj enamorar. Era *nada menos* que un «Estudio sobre el porvenir de las Cajas de Ahorros.» Y ja 'm tenen vostés que un demati entre deu y onze surto tot ufá; ni 'l rey m'era bon mosso. Lo rotllo del article treya 'l nas per la butxaca del meu *sobretudo*, com volentse fer veure dels transeunts; y ¿voldrían creure que jo ho consentia? ¿Qué havia de fer?... No per res, sino per certa complascencia de pare... ¡quín parás, me deya jo mateix!

No m'en adono que 'm trobo á la rebotiga y redacció consabuda; mes no haventhi lo director en aquell moment, me rebé son segon, home aixut de cara y plé d'arrugas, pero ab més humor y malicia que la mostassa, rialler, ab tot, y amich de ferla petar. Estava encarregat de la part menuda del periódich de tot lo que eran impresions, gacetillas, tiroteyo, lo qual siga dit en descárrech meu, no 'm plavia ni mena... no 'm dava per aquí, vaja!

Un hom... (val més que 'ls ho diga, també m'

ho coneixerían) sempre he estat... vamos... un xich curt de genit. ¿Me voléu veure desballestat? vinguintme ab posturas y bromas. Y sent aixís fassin el favor de dirme si havia de ensenyar jo á aquell home que tenia uns ulls tan bellugosos y que jo coneixia per molt amich de burlas lo meu article. (que ja á las horas no 'm semblava tan redonet ni tan á tom com avans.) Res d'aixó; fins crech que ab mal humor li vaig pegar al paper algun colp porque s'amaigués d'una vegada y no vingúés més á ferme beserocas sortint de la butxaca.

Lo director no podia tardar; estava de eleccions; (mal viatge! y jo que tan engolfat ab lo meu ditxós *treball* ho havia del tot oblidat.)

Oh! ni no la ballaba poch bonica! si *nada menos* entraba en candidatura pera concejal en una coalició ab los «afins.»

—«Qué diu home?»

—«Lo que sent.»

(Pero la cosa no debía pintar massa bé, porque me semblá que aquell home estava més mústich que de costúm.) Ell prou va tractar de donar'm conversa sens deixar per aixó de fer corre la ploma de tant en tant; y naturalment, varem anar á parlar del ofici. No era precisament de ma opinió referent á las dificultats de que creya erissat lo *sacerdoci* de la premsa aqueixa *palanca*...

Aixó de *palanca* y de *sacerdoci* va fer aumentar las arrugas d'aquella fesomia que volia somriure y digué:

—«Qué, home qué! no es tan fer lo lleó, al cap de vall qui 'n ha de jutjar sinó lo públich. la massa y aquest, tingaho ben entés, no es tan escrupulós com molts se figuran: Y després, vagi vosté ab aquesta vida tan arrastrada que portém sempre...

—No, ja estich en que no sempre ha de donar una existencia tan activa com la del periodista, fruyts madurs que necesitan palla y temps; pero quan éll ple de doctrina, fort en la fé de sos principis...

—Je! Je! (tornava éll) just... s'enflan quatre paraulas de aqueixes que tenen lo poder d'embruixar la turba y may passarán de moda, y ab un poch de «cadenas» y de «tirano» un tros de «emancipació» y carregant un xich la ma sobre «'ls grans ideals;» aixó sí «'ls grans ideals...» y sobre tot, y aquí está lo secret, desmontar al adversari, no importa el medi:

—«Home!!» no 'm vaig poder estar dir.

—Qué? No va llegir las mevas seguidillas del altre dia en que sens anomenar al governador 'l torejava com si fos de palla?

—¡j!... (La veritat; jo no trobava qué respondre desconcertat per tan estranya teoria, per lo qual aquell home anava seguint.)

—Donchs... pero aixó que no sorti d'aquí... li aseguro que á no ser per aquells versos no entrava lo director en candidatura... no li dich res si 'n van fer de soroll á l'altre banda. Y si ara la cosa no marxa tan llatina, no es pas per culpa dels versos; cá, es que lo malehit Govern ha enviat ordres serias de accontentar molts bocabadats dels seus y han hagut de deixar al pobre Director á las capsas. Ay! á horas d'ara deu está fet una *malva*. Vosté que 'l coneix sab si té la boca calenta l'home.

Encara estava éll parlant quan arriba lo Director en un estat que francament me 'n vaig condoldre, puig li guardaba cert afecte desde aquellas conferencias. Els ulls vermells, el puny en l'ayre; «murrís, deya, vils!; oh! jo 'ls asseguro á vostés que fins 'ls sorts me sentirán... pero no ho abandoném tot: hem de tocar totas las teclas...» Y aquí va enviar á son segon á no sé quin derrer esforços ó diligencia... «ó caure ab dignitat.»

—«Aqueixos afins, seguía dient l'infelís, que á última hora s'han passat ab armas y bagatges al altre cantó y han fet companyia als serenos y als escombrirayres... aqueixos mereixen el pa dels esclaus...; oh! y el cinisme de la cosa!... aquell modo de fer votar 'ls morts...»

Aquí jo 'm vaig atreví á insinuar que «una protesta enérgica en deguda forma...»

—«Qué protestas, ni qué calandaris», replicá. «ja veurá com las faig jo las protestas...» (y mentres aixís parlaba, ja estava en son setial y la ploma á la mà) «ja veurá com els despatxo;

es questió que aquesta tarde «El Crisol» tregui las caretas á n' aquestas eminencias de moxi-ganga... y tot anant fent s' entussiasmaba.

«Pero necessito omplir 'l número y aquell es fora...; vosté també podria tal volta...»

Jo que m' aixeco tot disposat y com á las horas vejés aquell rotllo que 'm sortia de la butxaca, preguntá si ja havia preparat quelcom d' oportunitat. Jo apenas si vaig tenir alé fent mil em-buts per dir lo títol del meu escrit.

—«Sí, bo es aixó... pero avuy no, altre día, guapo!... avuy cal embestir, avuy habém de reivindicar los drets del poble, y per lo tant vosté 'm farà lo favor de ferme quatre sueltos que escaldin las orellas del alcalde, y del...»

—Pero, senyor, deya jo..., si jo pobre de mi no 'n sé res de mal.

—Vaja, home, vaja; al adversari fort y al mitx del cor; aixís se fá neta la patria de bandidos...; pot parlar de...

—Emperó...

—Parli del negoci del uniforme dels cipayos, de la subvenció á la bailarina; en fi, de tot lo que diuen per aquí, home, corri. Si vegés al meu según com se maneja ab aquests temas!

Y per no ser menys que l' altre, y per no resistir més á aquells ulls que saltaban fora del cap demanavan imperiosos... y, qué sé jo?... tal volta per que un altre día aquell meu article, aquell fill de las mevas entrañas pogués sortir en lloch preferent, adornat ab la meva firma rumbanta... en fi, no ho sé per qué: el cas es que ho vaig fer... Qué? Ni ho sé; eran quatre tiros ignocents per lo descabellats, donant pa-los de cego á la llengua y al sentit comú y que á forsa de voler dir molt, á penas deyan més que absurdos. Tot alló va sortir á la tarde á la qua d' un article frenetich del director «El targo del pueblo y el triunfo de la tiranía» que prenyat de llamps y pedregada descarregaba demunt dels enemichs y acababa (m' en recordo) aixís «esclavos... esclavos ébrios...»

Y per cert que al en sent demá va ser denunci-iat y per poch aném tots á la *cangri*; y fou sos-pés lo diari; la redacció dispersa y jo... curat per una temporada de la mania de fer ratllas.

ESCARDALENCH.

LO MIRALLOT

Escombrantne un femé, un dia
Una vella de Sevilla
Va trovarne un mirallot;
Y ab un tros de pallissot
Lo neteja ab alegria
Pensant com s' hi miraria.

En sent que 'l va tenir net,
Va posarlo ab pols inquiet
Devant sa cara arrugada,
Y al veure 's lletja y passada,
Va ser tal lo seu despit,
Que 'l va llensar desagait
Diguentli: «Malachit sias».....
Y no va pensar que 'ls dias,
Disgustos y 'ls pes dels anys
Ens fan tornar tans estranys,
Com ella trovat s' havia.
Mes, lector; si 'l cos cambia,
No cambia l' esperit,
Y quan lo cos ha finit
Ell s' eternisa ab la vida.

P. CASOS.

Rondallas y quientos.

La gallina, 'l gall, la cabra, 'l porch, el llop,
y la guineu.

Una vegada era una gallina que se 'n anava á Roma y, en sent pel camí, va passar per sota una noguera y li va caure una nou á la cresta; ella 's va pensar que 'l cel queya y va reular, diu:

—Entornaten gallina, que t' ha caygut un tros de cel al cim de la cristallina.—

Entornantsen, troba 'l gall, diu:

—Gall, ahont vas?

—A Roma.

—No hi vagis que 'l cel cau.

—Com ho sabs, gallina?

—Perqué me n' ha caygut un tros al cim de la cristallina.—

Se n' entornan plegats, gallina y gall y entornantsen, troban la cabra; y 'l gall diu:

—Cabra, ahont vas?

—A Roma.

—No hi vagis pas que 'l cel cau.

—Com ho saps tu gall?

—Perqué m' ho ha dit la gallina.

—Y tu gallina?

Perqué me n' ha caygut un tros al cim de la cristallina.—

Se n' entornan plegats, gallina, gall y cabra, y entornantsen. trovan al porch; la cabra diu:

—Porch ahont vas?

—A Roma.

—No hi vagis pas que 'l cel cau.

—Com ho sabs tu, cabra?

—Perqué m' ho ha dit el gall.

—Y tu gall?

—Perqué m' ho ha dit la gallina.

—Y tu, gallina?

—Perqué me n' ha caygut un tros al cim de la cristallina.—

Se n' entornan tots plegats, y gallina, gall, cabra y porch, arriban á un bosch, y al bosch determinan de fershi cadascú la seva casa; y la gallina y 'l gall se la van fer de cames de blat de moro, la cabra se la va fer de rames de pi, y 'l porch se la va fer de pedra.

El llop rondava per aquelles vores y desseguida 's va adonar dels vehins nous. Ell que al vespre se 'n va á la casa del gall y la gallina y truca:

Pám, pám!

—Qui hi há?

Obriu al llop, si us plau.

—Ay no, no, que te 'ns menjarias!

—Donchs, si no m' obriu, dels salts y bots que feré la casa á terra us tiraré.—

De cap manera 'l van voler obrir, y ell á salts y bots va tirar la casa á terra y 's va menjar el gall y la gallina.

A l' endemá 'l vespre 'l llop va compareixer á la casa de la cabra y truca:

—Pám, pám!

—Qui hi há?

—Obra al llop, si us plau.

—Ay no, no, que te 'm menjarias.

—Donchs, si no obras, dels salts y bots que feré la casa á terra 't tiraré.—

La cabra no va voler obrir tampoch, y ell també á salts y bots li va tirar la casa á terra y se la va menjar.

Al vespre de l' endemá 'l llop se 'n va á la casa del porch y truca:

—Pám, pám!

—Qui hi há?

Obra 'l llop si us plau.

—Ay no, no, que te 'm menjarias.

—Donchs, si no obras, dels salts y bots que faré la casa á terra 't tiraré.—

El porch no va voler obrir, y 'l llop desseguida comensa á salts y bots va probar de tirarli la casa á terra, però, com qu' era de pedra, no va poder. El llop allavores, veyentse perdut, volia tentar al porch per la gurmaderia, y 'l va convidar per l' endemá á la nit á fer un tip al hort de las cols: quedan per l' hora de marxar tots dos, pero 'l porch va ser traydor y quant el llop l' anava á buscar per surtir, ell ja havia tornat del hort.

A n' aixó 'l llop va pensar: ¡Si no has caygut avuy, ja caurás demá! y desseguida torna á convidar al porch per l' endemá á la nit á fer un tip de las bledas; y 'l porch també va ser mes matiner.

El llop, perfidiós, perxó; ell que torna á convidar al porch per l' endemá á la nit á fer un tip á l' hort de l' ensiam; y altra vegada va passar lo mateix.

El llop ja 's veyá atrapat y no sabia que fer; ell que, tot mansoy, mansoy, diu:

—Porch, ja que m' has enganyat tres vegades,

óbram un senyal de porta que 't pugui veure la casa.—

Diu:—Bé, una mica, mica, si que te la obriré.—

Ell que li obra una mica la porta ¡una mica, mica! y 'l llop, allavores, péga embranzida y ja va ser dins de la casa; diu:

—Ja 't tinch, porch, has de morir; pero tria de quin modo vols ser menjat ¿bullit ó rostit?—

Lo porch, pobre bestia, vá dir:—Bullit

—Donchs tú mateix agafa la perola y ves á la font á buscar l' ayga.—

Lo porch agafa la perola y, plorant amargament, se 'n vá cap á la font á buscar l' ayga.

A la font ¡feya uns plors! La guineu vá sentir los plors y vá corre á la font; veu 'l porch:

—Que tens, porch.

—Ay, pobre de mi, que 'l llop m' ha entrat a casa y se 'm vol menjar bullit! Aquesta ayga que 'm fá dur á de servir per mi!—

Diu:—No t' espantis; mira, quan l' ayga arrenqui 'l bull, per senya surt á la porta, y jo 'm posaré á tocar un fluviol de pastor y m' aniré acostant á casa teva, fent soroll; lo llop preguntará: que 's aixó? y tú dígalí que son cassadors que buscan potas de llop vell; ja veurás si anirá bé.—

Lo porch, més animat, vá arribar á casa seva ab la perola plena d' ayga, y 'l llop, que ja havia fet foch, la vá posar als flamástechs. L' ayga aviat vá arrencar lo bull, y allavores lo porch vá surtir á la porta. Desseguida 's vá sentir un fluviol que s' acostava, s' acostava molt de pressa, y 'l llop tot esverat, diu:

—Qué 's aixó?

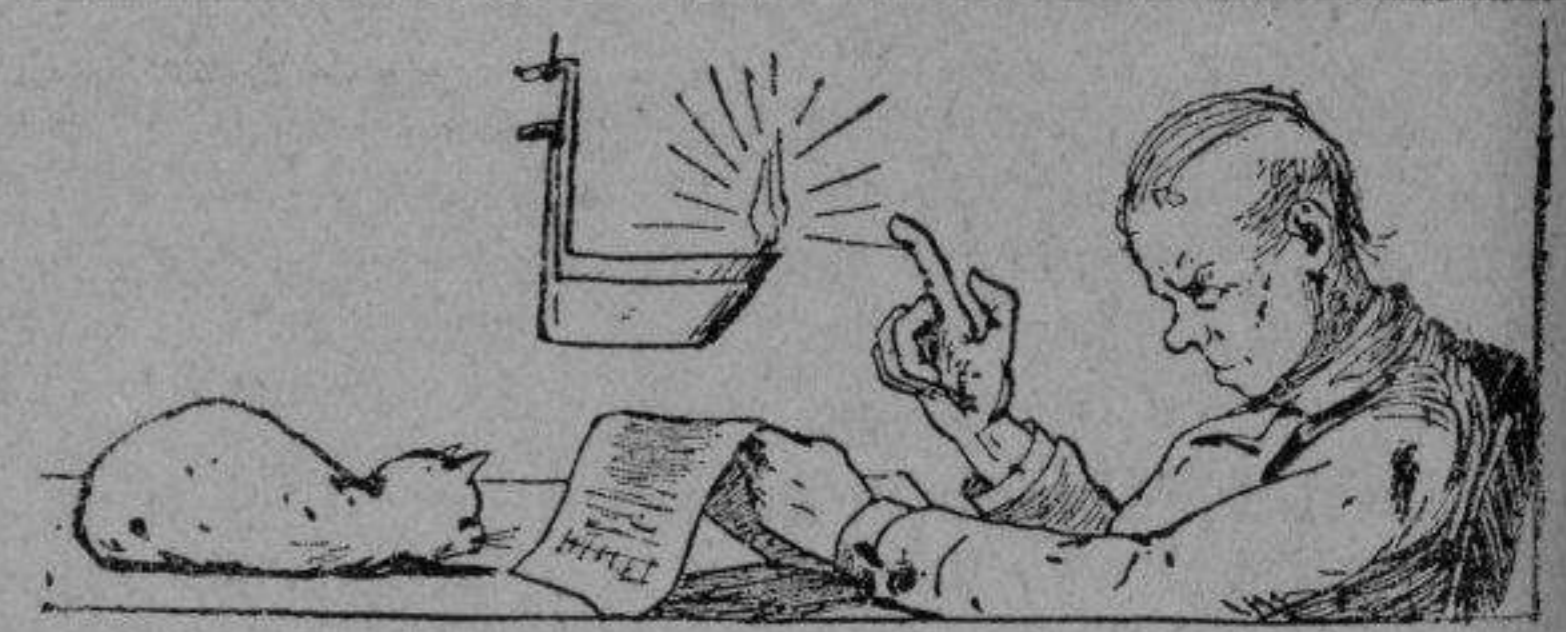
Respon lo porch:—Son uns cassadors que buscan potas de llop vell.—

Lo llop, al sentir aixó, 's posa á tremolar y s' ajup á un recó, diu:

—Ay, porch, amágam, donchs, amágam.—

A n' aquest moment arriba la guineu ab el fluviol sonant, y entre ella y 'l porch van tirar la perola d' ayga bullenta á sobre 'l llop y 'l van matar.

BALDIRÓ.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO.

- 1.ª XARADA.—*Car-na-val.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*La Baldirona.*
- 3.ª ENDEVINALLAS.—*L' agulla.—Lo sabó.—Lluç.*
- 4.ª ENIGMA EN CUADRO.

S A B A
A R A M
B A C O
A M O S

- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—*Resina.—Siseta.—Natalia.*
- 6.ª INTRÍNGULIS.—*Potasa.*
- 7.ª ROMBO.

M
P A L
P E R L A
M A R I A N A
L L A N A
A N A
A

- 8.ª GEROGLIFICH.—*Si no vols pols no vagis á l' er...*

Anunci.

Pastelería Palmers & K.^a

MADRID-BILBAO

Pastels calents á totas horas.

Impremta La Renaisensa, Xuclá, 13, baixos.